

NARODNA IN
UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

letnik 25, številka 6/7 2015

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Za knjižnico: Martina Rozman Salobir

Odgovorna urednica: Mojca Trtnik (e-pošta: mojca.trtnik@nuk.uni-lj.si)

Tehnični urednik: Jani Pečenko

Uredniški odbor: Tomaž Bešter, Janko Klasinc, Meta Kojc, Veronika Potočnik, Gorazd Vodeb, Damjana Vovk

Naslovnica: fotografija Klemen Filipič

Naklada: 260 izvodov

Tisk: COLLEGIUM GRAPHICUM d.o.o. Ljubljana

Naročila in odpovedi tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic: knjiznicarske.novice@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-148

Naročnina za leto 2015: 50.00 EUR za tiskano obliko & 1 brezplačen dostop do elektronske oblike, 30.00 EUR za dostop do elektronske oblike

Spoštovane bralke, spoštovani bralci *Knjižničarskih novic*!

Ob branju prispevkov tokratne številke sem spoznala, kako pomembno je, da znamo sodelovati in se med seboj povezovati. To še posebej prav pride ob trenutkih, ko je knjižnica pred kakšnim večjim projektom ali morda celo kriznim izzivom. Prispevek mariborskih kolegov o tem, kako so vsi zaposleni sodelovali in dihal s prenovo knjižnice, je lep primer timskega dela in sodelovanja. Pomembno je tudi, da se znamo odpreti svetu in pogledati čez naše „planke“. In knjižničarji to delamo! V zadnjem času zelo aktivno s pomočjo programa Erasmus +. Prav navdihujoče je brati prispevke naših kolegov, ki so se odpravili v svet po nova znanja in izkušnje. Njihove zgodbe nas spomnijo, da nikoli ni prepozno za novo strokovno izkušnjo in osvežen pogled na naše delo.

V upanju na čim več strokovnih pa tudi malo manj strokovnih pogledov čez „planke“, vas vabim k branju naših *Knjižničarskih novic*.

Mojca Trtnik,
odgovorna urednica

KAZALO

Energetska sanacija in izboljšanje bioklimatskih pogojev v Univerzitetni knjižnici Maribor	4
Vtisi iz usposabljanja knjižničarjev za delo z brezposelnimi	7
Pismenost v novih pokrajinah komunikacije: Raziskovanje, izobraževanje in vsakdan	9
Slovenske knjižnice v letu 2014 potek in obseg statističnih meritev	11
Poročilo s 44. letne konference LIBER	14
Knjižničarji in kranjske čebelice	17
PO NOVA ZNANJA ZA KNJIŽNICO, 1. DEL – v Monaghan na Irsko	19
»Zmoremo - čez ovire do oviranih«, ozaveščanje polnočutnih otrok o slepih in slabovidnih	22
Knjižnice povezujejo Vloga knjižnic na področju socialnega vključevanja	24
»Od zibelke do groba« Šege življenjskega cikla na fotografijah in predmetih iz zbirke Janeza in Marije Janežič	25
Nekaj sklepnih misli ob razstavi »Ko mrtvi žive uče – anatomija skozi čas« ter povabilo kolegom	27
V Izoli smo brali med oljkami	28
Pojasnilo avtoric	28
Iz dnevnega tiska	29
Vabila	30

Vtisi iz usposabljanja knjižničarjev za delo z brezposelnimi

Med 20. in 24. aprilom 2015 sem se udeležila treninga za knjižničarje, ki je potekal kot del projekta LinkINJob, Job hunting with help of librarians, v okviru programa Erasmus +, v katerem kot koordinator sodeluje tudi Mestna knjižnica Ljubljana. Program treninga je zajemal vrsto delavnic na temo, kaj lahko knjižnice ponudijo brezposelnim in kako lahko svoje dejavnosti za to ciljno skupino izboljšajo.

Zbrala se nas je pisana družina enaindvajsetih knjižničarjev, iz Avstrije, Bolgarije, Finske, Irske, Litve, Romunije in Slovenije, ki delamo na različnih delovnih mestih v splošnih knjižnicah. Čeprav so bili nekateri udeleženci že stari znanci iz prejšnjega Grundvig učnega partnerstva, projekta Lady Cafe, nekateri pa smo bili novinci, se je začetna zadrega kmalu razblinila. Vsak sklop predavanj je nadgradila živahna razprava, ko smo izmenjevali svoja mnenja, izkušnje in nove ideje za najboljše rešitve konkretnih problemov.

Slika 1: Skupinsko delo udeležencev na treningu

Najprej smo v skupinskem delu ugotavljali značilnosti različnih skupin brezposelnih ter katere dejavnosti v knjižnici bi bile za njih primerne. Obravnavali smo štiri ciljne skupine brezposelnih: mladi brezposelni in iskalci prve zaposlitve, starejši odrasli in dolgotrajno brezposelni, migranti ter dolgotrajno brezposelni in brezposelni z nižjo izobrazbo. Pomembno je namreč določiti cilje in ciljne skupine naše dejavnosti, pri čemer se moramo zavedati kaj lahko ponudimo in kakšne so potrebe uporabnikov. Neodgovorno si je domišljati, da vnaprej vemo, kaj uporabniki potrebujejo in načrtujemo čisto zgrešeno temo delavnice, cikla predavanj, vsebino debate itd.

Slika 2: Karmen Šemrl je udeležencem pokazala, da je dobro počutje pomemben element uspešnosti treninga

Sledil je del o značilnostih izobraževanja odraslih. Karmen Šemrl iz Glotta Nove je podala osnove dobrega treninga (predavanja, delavnice, tečaja). Vsaka knjižnica lahko ponudi nabor znanj in storitev svojih servisov, vendar je pomembno vnaprej določiti, kakšne so potrebe posamezne ciljne skupine npr. glede na starost, kulturno ozadje, jezik, stopnjo izobrazbe, zdravstveno stanje. Potem se odločimo za primerno obliko izobraževanja, kjer lahko izbiramo med npr.:

- Tečaji za različne starostne skupine
- Informacije o državi
- Jezikovni tečaji
- Debatne skupine
- Računalniške delavnice
- Informacije o socialnih službah
- Priložnost, da se predstavijo
- Pravlјice in delavnice za otroke
- Socialni prostor, ki omogoča boljše vključevanje v lokalno skupnost
- Možnost mentorstva in prostovoljnega dela.

Naslednji sklop je bil namenjen podajanju znanja, javnemu nastopanju, predstavitvi. Razdeljeni v skupine smo pripravili predstavitve na poljubne teme, pri čemer smo upoštevali temeljne strukture vsebine (zakaj, kaj, kako, kaj, če), tip učitelja, način govora, kako upoštevati avditorij, kako biti pozoren na posamezne slušatelje, pomembnost telesne govornice itd.

Slika 3: Udeleženci smo vadili tudi javno nastopanje

Helene Hofmann, sodelavka učnega centra Lewis iz Wisensturma, katerega gostje smo bili, je spregovorila o poznavanju in razvoju učnih metod, oz. kakšni so odrasli kot učenci. Začela je s temelji delovanja možganov in kako na osnovi tega določimo ali je nekdo vizualni, slušni ali kinezični tip učenca. Takšna definicija naj bi nam pomagala pri izbiri učnih metod, ki zagotavljajo boljšo percepcijo, motivacijo in doseganje učnih ciljev. Delali smo tudi gimnastične vaje za možgane, ki naj bi pomagale pri: bolj jasnih mislih, sproščanju, boljši koordinaciji, omogočanju naprednega vizualnega sledenja, povečanju hitrosti mišljenja, uravnoteženem čustvovanju, vzpodbudi pomnjenja, boljši povezanosti leve in desne možganske polovice.

Helene nam je velikodušno ponudila tudi primere testov, s katerimi se pomaga pri uvodnem delu za lažje spoznavanje posameznega učenca.

Slika 4: S Heleno Hofmann smo spoznavali, kako se učijo posamezniki iz različnih učnih učnih tipov

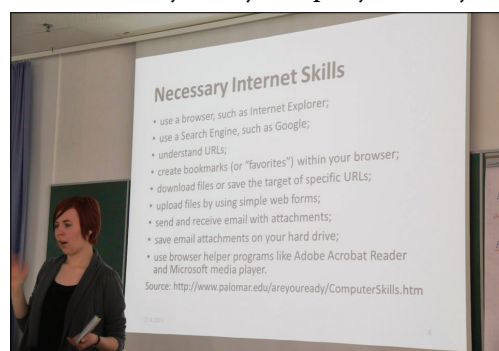
Ker v MKL že leta uspešno deluje Borza dela, je kot predavateljica nastopila tudi naša sodelavka Lilijana Pahor in svoje bogate izkušnje tokrat delila s kolegi iz drugih knjižnic. Naša sodelavka Lilijana Pahor je v svojem prispevku spregovorila o podjetništvu. Kdo je za nas dober podjetnik, katerega poznamo, katere so lastnosti, ki jih lahko skupaj potrdimo za ključne, so bila vprašanja, na katere smo odgovarjali v delovnih skupinah. Potem smo zastavili tudi smernice, kaj lahko splošne knjižnice ponudimo podjetnikom – začetniku ali takemu že uveljavljenemu. Zanimiv se mi je zdel primer romunske knjižnice iz Brasova, ki že tradicionalno gosti letno srečanje združenja zobozdravnikov. Od tega nimajo neke materialne koristi, čeprav smo romunskim kolegom vsi malce poškilili v zobe, jim pa ta dogodek pomaga pri promociji, pri pozitivni podobi knjižnice. Na neki način so tudi zobozdravniki njihovi zagovorniki.

Slika 5: Lilijana Pahor je udeležence navdušila s predavanjem o razvijanju podjetništva pri brezposelnih

Kolegica iz finske knjižnice Vantaa Maia Lehtola, ki pomaga uporabnikom pri pridobivanju IKT znanja, je spregovorila o svojem delu in o tem, kako se z brezposelnostjo spopadajo pri njih. Vsakodnevno se srečuje z najrazličnejšimi uporabniki in vsak ji predstavlja drugačen izziv. Starejši uporabniki se večinoma bojijo novih tehnologij, zato je toliko pomembnejše dobro osnovno znanje. Na Finskem je 10 % brezposelnih in velik del teh spada v skupino dolgotrajno brezposelnih. Vzrok temu je pogost umik imigrantk iz javnega življenja. Moški si poiščejo službo, se vsaj delno vključijo v družbo, dosti žensk pa se omeji na dom in nujne stike z okolico. Prvi korak k boljšemu vključevanju je znanje jezika. Knjižnica lahko pomaga predvsem kot odprt prostor z brezplačnimi informacijami o socialnih službah, o brezplačnih tečajih, z dostopom do interneta in možnostjo preizkusa različnih e-naprav.

Pri tem pomagajo tudi študentje – prostovoljci. Posebej dobro je obiskati Language cafe, ki je debatna skupina, kjer se lahko priseljenci srečujejo s Finci in vadijo finščino. Drugi tak projekt je Nice Hearts of Vantaa. Nice v finščini pomeni ženska. Namenjen je vključevanju priseljenk v družbo. Vsak brezposelni Finec, ki je dopolnil 58 let, je upravičen do službe (podobno našemu programu javnih del). Če želijo, se lahko zaposlijo tudi v knjižnici. Potem, ko jih opremijo s potrebnimi znanji, so zelo uspešni pri posredovanju IKT znanj starejšim uporabnikom. Knjižničarji posedujemo dosti znanj z različnih področij. Pri posredovanju pa je najpomembnejši človeški pristop. Po izkušnjah sodeč, se dosti uporabnikov obrača na točno določenega knjižničarja, s katerim so že vzpostavili stik in mu zato bolj zaupajo. Pomembna je graditev osebnih odnosov, saj s tem knjižnica krepi svoj položaj v lokalni skupnosti. Ni le ustanova, ki v kraju deluje, ampak je del kraja.

Slika 6: Delavnica o kompetencah za uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije

Zadnji del predavanj je vodila Breda Karun iz Zavoda Jara, pomembna strokovnjakinja in ena gonilnih sil pri razvoju knjižničarstva, ne le v Sloveniji ampak tudi v Evropi. »Kako dobiti in obdržati podporo knjižnici« bi lahko prevedla naslov njenega sklopa predavanj. Priznam, da sem se s pojmom Advocacy – zagovorništvo do sedaj srečala le mimogrede in mu nisem pripisovala posebnega pomena. Kakšna je razlika med lobiranjem in zagovorništvom, zakaj zagovorništvo in zakaj z njim začeti takoj, namen in uporabnost, kdaj deluje, kaj ga podpira in krepi... Tema me je navdušila! Gotovo je nastop kredibilnega zagovornika v javnosti prepričljivejši od še tako temeljite zbirke statističnih podatkov, urejenih v excelove tabele. Zbiranje statističnih podatkov, njihovo strukturiranje in interpretacija je le del agende, cilj pa morajo biti posledice, odziv, reakcije na te podatke: pomen, ki ga financerji pripisujejo knjižnici in ki naj vodi k podpori programov delovanja knjižničnih servisov.

Slika 7: Skupinska diskusija ob izdelovanju plakatov je bila pomembna učna metoda

Poslovili smo se od Linza, mesta, ki je veliko kot Ljubljana, mene pa je precej spominjalo na Maribor, le da pod mostom ni tekla Drava ampak Donava. Ob tej reki je tudi zelo zanimiv muzej Ars Electronica Center in vsakomur, ki ga bo pot kdaj zanesla tja, toplo priporočam, da tudi prestopi njegov prag. Po mestu se je moč hitro in udobno premikati s pomočjo tramvajev. Po zgolj enem dnevu in potem, ko sem se dvakrat peljala v nasprotno smer, sem ga osvojila in se rada pomešala med meščane. Ti so pisana družina domačinov in priseljencev z vseh koncev sveta. To, da so priseljenci postali del mestnega vsakdana, pričajo arabske cvetličarne, libanonske prodajalne živil in okrepčevalnice z bureki, ki delijo sosesko z domačimi pivnicami, Hoferjem in Sparom. Ne vem, če je tudi v predmestju večja poslovna cona, je pa v samem mestu še dosti proizvodnih obratov, kar priča o živahni poslovni dejavnosti pa tudi o tem, zakaj je privlačno tolikšnemu številu prišlekov.

Slika 8: Pogled na Linz

Pomemben del mesta je vsekakor Wissensturm, kjer smo se vsak dan srečevali. Stolp znanja, kot bi lahko prevedli ime te impozantne stolpnice v središču mesta, je dejansko to. Pritličje in prvo nadstropje zaseda mestna knjižnica, družbo pa ji dela Center Lewis, učno središče, katerega sodelavke so bile naše gostiteljice. Njim gre zahvala, da smo se vsi počutili dobrodošle in da je vse potekalo gladko. V ostalih nadstropjih se vrstijo učilnice, prostori za vadbo, igralnice in konferenčni prostori, v katerih se preko celega dne odvija živahna dejavnost.

Slika 9: Stolp znanja v katerem je potekal trening

Kaj sem odnesla od tega srečanja? Omenila sem že, da je name naredilo velik vtis predavanje o pomenu zagovornišva, katerega možnosti nameravam malo bolje spoznati. Poleg tega naj omenim vizijo knjižnice, kot jo je opisala finska kolegica Ritva: knjižnica naj bo del lokalne skupnosti. Predvsem naj bo odprt prostor za srečanja, kamor lahko vsak vstopi. Naj bo prostor, kjer je dobrodošel, kjer poišče in najde: literaturo, znanje, informacije, pa tudi ljudi. Naj bo izhodišče za pot, na katero bo stopil potem. Naj bo cilj, kamor si je želel priti.

Tako vidim tudi našo knjižnico in info točko Borze dela na Fužinah. Dobila sem potrditev, da je to, kar delamo dobro in si lahko še bolj prizadevamo za to, da bo naša knjižnica pomemben del soseske. Naš pomen za iskalce zaposlitve je v tem, da jim ponudimo začetne informacije, da jim ponudimo prostor, kjer lahko napišejo prošnjo, jih napotimo na primereno socialno službo, pa tudi motiviramo, kar je mogoče le skozi pristen človeški stik. Mislim, da je prihodnost knjižnice ravno v razvoju njene vloge kot socialnega prostora in da se nam tu odpira še precej možnosti.

Polonca Lampič,
Mestna knjižnica Ljubljana

Pismenost v novih pokrajinah komunikacije: Raziskovanje, izobraževanje in vsakdan (Literacy in the New Landscape of

Communication: Research, Education and the Everyday)

19. evropska konferenca o pismenosti, Celovec, 13. – 16. julij 2015

<https://conference.aau.at/event/15/overview>

19. evropska konferenca o pismenosti je potekala pod novim imenom ene izmed pokroviteljic-IRA – Mednarodna bralna zveza se je namreč 26. januarja letos preimovala v ILA – Mednarodno zvezo pismenosti. Po 32 letih je konferenco ponovno gostila Avstrija (Dunaj, 1983), organizirala jo je ALA (Austrian Literacy Association) v sodelovanju z Departement of Teaching and Learning German Language and Literature, Alpen-Adria-Universität Klagenfurt, University College of Teacher Education Carinthia-Viktor Frankl UC, z evropskim komitejem ILA (IDEC) in zvezo evropskih bralnih društev (FELA).

Zbralo se nas je okrog 350 udeležencev z vseh koncev sveta, seveda največ iz Evrope in ZDA, od tega dve tretjini aktivno, z različnimi prispevki. Opaziti je bilo odsotnost prejšnjega števila prijavljenih, ki se konference sploh niso udeležili, in še več takšnih, ki so prišli le za en dan, da so predstavili svoj referat. Predstavitve referatov so potekale v številnih sekcijah, na katerih je bilo včasih komaj kaj poslušalcev. Vse to seveda ni v prid ustvarjalni izmenjavi znanj in izkušenj s področja pismenosti.